

KOMISJA

DECYZJA KOMISJI

z dnia 30 października 2002 r.

w sprawie postępowania zgodnie z art. 81 Traktatu oraz art. 53 Porozumienia EOG

(Sprawa COMP/E-2/37.784 – Domy aukcyjne dzieł sztuki)

(notyfikowana jako dokument nr C(2002) 4283 wersja ostateczna ze sprostowaniami C(2002) 4283/7 oraz C(2002) 4283/8)

(Jedynie tekst w języku angielskim jest autentyczny)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

(2005/590/WE)

W dniu 30 października 2002 r. Komisja przyjęła decyzję (C(2002) 4283 wersja ostateczna) w sprawie postępowania przewidzianego w art. 81 Traktatu WE oraz w art. 53 Porozumienia EOG. W dniu 6 listopada 2002 r. Komisja w drodze procedury pisemnej przyjęła dokument C(2002) 4283/7, stanowiący sprostowanie do wersji C(2002) 4283/5 decyzji C(2002) 4283 wersja ostateczna, oraz dokument C(2002) 4283/8, stanowiący sprostowanie do wersji C(2002) 4283/6 decyzji C(2002) 4283 wersja ostateczna. Zgodnie z przepisami art. 21 rozporządzenia nr 17 ⁽¹⁾ Komisja niniejszym podaje do wiadomości nazwy stron oraz istotną treść decyzji, mając na uwadze uzasadnione interesy przedsiębiorstw w ochronie ich tajemnic handlowych. Pełen tekst omawianej decyzji, w wersji nieopatrzonej klauzulą poufności, w oryginalnym języku postępowania oraz w językach roboczych Komisji, znajduje się na stronie internetowej DG COMP pod adresem http://europa.eu.int/comm/competition/index_en.html

I. STRESZCZENIE OPISU NARUSZENIA

1. Adresaci

- (1) Niniejsza decyzja jest skierowana do następujących przedsiębiorstw i/lub związków przedsiębiorstw:

— Christie's International plc,

— Sotheby's Holdings Inc.

2. Czas i charakter naruszenia

- (2) Od dnia 30 kwietnia 1993 r. do co najmniej 7 lutego 2000 r. przedsiębiorstwa Christie's International plc (dalej „Christie's”) oraz Sotheby's Holdings, Inc. (dalej „Sotheby's”), będące dwoma największymi na świecie konkurentami w zakresie aukcyjnej sprzedaży komisowej tak zwanych przedmiotów sztuki artystycznej, antyków, mebli, przedmiotów kolekcjonerskich i pamiątek

(w dalszej części zwanych także ogólnie „dziełami sztuki”), zawarły ze sobą porozumienie i uczestniczyły w nim w sposób ciągły i/lub stosowały praktyki uzgodnione, dotyczące cen i innych warunków sprzedaży aukcyjnej, z naruszeniem art. 81 ust. 1 Traktatu oraz art. 53 Porozumienia EOG.

- (3) Przedsiębiorstwa uzgodniły między innymi przyjęcie identycznej struktury prowizji od sprzedaży, przejście na stałą, nienegocjowalną skalę stawek prowizji (w miejsce uprzednio stosowanej prowizji negocjowalnej), podwyższenie prowizji od sprzedaży oraz powstrzymanie się od przyznawania sprzedającym warunków szczególnych. Uzgodniły także pewne inne warunki handlowe, zapobiegając w ten sposób wzajemnej konkurencji w branży aukcji dzieł sztuki lub ją ograniczając. Ponadto wprowadziły mechanizm monitorowania przestrzegania warunków porozumienia i/lub praktyk uzgodnionych.

⁽¹⁾ Dz.U. 13 z 21.2.1962, str. 204/62. Rozporządzenie ostatnio zmienione rozporządzeniem (WE) nr 1216/1999 (Dz.U. L 148 z 15.6.1999, str. 5).

3. Rynek usług aukcji dzieł sztuki

(4) Przedmioty sztuki artystycznej, antyki, meble, przedmioty kolekcjonerskie i pamiątki są powszechnie wystawiane na sprzedaż na aukcjach. Rodzaj sprzedawanych na aukcji przedmiotów ani ich minimalna wartość nie podlegają szczególnym ograniczeniom. Na aukcjach mogą być wystawiane konkretne kolekcje indywidualne. Aukcje mogą także koncentrować się na określonym temacie, kategorii towarów, okresie lub rodzaju sztuki.

(5) Główne miejsca aukcji dzieł sztuki prowadzonych przez oba domy znajdują się w Londynie i Nowym Jorku. Ponadto regularnie odbywają się aukcje w takich ośrodkach jak Genewa, Zurych, Amsterdam, Rzym, Mediolan, Hongkong i Melbourne. Duże aukcje dzieł sztuki są organizowane i prowadzone jako wystawne i elitarne imprezy towarzyskie dla osób zamożnych.

(6) Aukcje organizowane są z dużym wyprzedzeniem, zgodnie z międzynarodowym „sezonem”. Największe aukcje tradycyjnie odbywają się wiosną i jesienią. Z tego względu domy aukcyjne odnotowują największe wpływy i dochody z działalności w drugim i czwartym kwartale.

(7) Właściciele sprzedawanych dóbr oddają je w komis domowi aukcyjnemu, który zapewnia ich fachową wycenę, organizuje aukcję, wydaje katalog i organizuje reklamę. Dobra oferowane są na sprzedaż zwykle jako pojedyncze przedmioty (tzw. pozycje katalogowe). Również obiekty wchodzące w skład większej kolekcji zwykle dzieli się na potrzeby sprzedaży na pojedyncze pozycje katalogowe. Dom aukcyjny sprzedaje majątek jako agent komitenta, wystawiając nabywcy rachunek za zakupione towary i przekazując komitentowi otrzymaną sumę po potrąceniu prowizji, kosztów i podatków. Pobierana od komitenta (sprzedającego) prowizja zwana jest powszechnie prowizją od sprzedaży. Jej wysokość obliczana jest zwykle jako procent wylicytowanej ceny, czyli ceny, którą zwycięzca licytacji zobowiązuje się zapłacić za towar. Procentowa prowizja od wylicytowanej ceny pobierana jest również od nabywcy towaru na licytacji (tzw. prowizja od nabycia).

4. Funkcjonowanie kartelu

(8) Począwszy od kwietnia 1993 roku, Christie's i Sotheby's przystąpiły do wspólnego planu z zamiarem ograniczenia konkurencji w szeregu aspektów, obejmujących przede wszystkim warunki stosowane wobec sprzedających,

lecz także warunki dla kupujących oraz inne elementy. Poszczególne elementy planu były modyfikowane i wzbogacane podczas zebrań zarządu w kolejnych latach, aż do lutego 2000 r.

(9) W szczególności porozumienie i/lub praktyki uzgodnione pomiędzy domami aukcyjnymi Christie's i Sotheby's obejmowały następujące elementy:

a) w odniesieniu do sprzedających:

— uzgodnienie wprowadzenia nowej „ruchomej skali” prowizji od sprzedaży ⁽¹⁾,

— uzgodnienie warunków mających zastosowanie do skali, w tym wprowadzenie zasady jej nienegocjowalności, czyli wyeliminowanie wyjątków (poza uzgodnionymi przypadkami),

— uzgodnienie sposobu oraz harmonogramu wprowadzenia skali,

— uzgodnienie nadzoru nad przestrzeganiem skali poprzez wymianę list dozwolonych wyjątków celem monitorowania wykonania porozumienia oraz eliminowania i omawiania ewentualnych odstępstw,

— uzgodnienie nieudzielania sprzedającym na aukcji gwarancji dotyczących ceny minimalnej,

— uzgodnienie formuły dzielenia się ze sprzedającym „nadwyżką” w przypadku sprzedaży towarów za cenę wyższą od gwarantowanej,

— uzgodnienie niewypłacania sprzedającym zaliczek na poczet pojedynczych pozycji katalogowych,

— uzgodnienie i/lub koordynacja warunków wypłacania zaliczek w odniesieniu do określonych aukcji,

— uzgodnienie minimalnej stopy oprocentowania kredytów,

— uzgodnienie ograniczenia wysokości prowizji wypłacanej zawodowym sprzedawcom i pośrednikom oraz ograniczenie praktyki zapewniania zawodowym sprzedawcom ubezpieczenia,

— uzgodnienie ograniczenia wypłaty prowizji wprowadzającej (do wysokości 1 % prowizji od nabycia w przypadku, gdy nie jest pobierana prowizja od sprzedaży);

b) w odniesieniu do kupujących:

— uzgodnienie ograniczenia okresu kredytowania zawodowych nabywców do 90 dni;

⁽¹⁾ Skala ruchoma oznacza, że procentowa wysokość prowizji pobieranej od sprzedającego zmienia się na określonych progach. W praktyce im wyższa cena uzyskana za towar, tym niższa procentowa wysokość prowizji pobieranej od sprzedającego.

c) inne elementy:

- uzgodnienie ograniczenia działań marketingowych (unikanie podawania oświadczeń dotyczących udziału na rynku lub „czołowej pozycji” na rynku dzieł sztuki bądź w konkretnym segmencie).

- (10) Ponadto w celu odpowiedniej realizacji i/lub zmiany porozumień strony podczas regularnych spotkań i kontaktów (telefonicznych) dokonywały uzgodnień i wymieniały informacje dotyczące wszystkich tematów lub spraw (aukcji, sprzedających, pośredników, kupujących), które mogłyby prowadzić do konkurencji między nimi lub jej sprzyjać bądź w inny sposób stać w sprzeczności z zawartym przez nie porozumieniem o niekonkurowaniu lub zagrażać jego realizacji.

II. GRZYWNY

1. Podstawowy wymiar grzywny

Waga naruszenia

- (11) Biorąc pod uwagę charakter badanego zachowania, jego faktyczny wpływ na rynek aukcji dzieł sztuki oraz fakt, że obejmowało swoim zasięgiem cały wspólny rynek, a po jego utworzeniu, cały Europejski Obszar Gospodarczy (EOG), Komisja uważa, że przedsiębiorstwa, których dotyczy niniejsza decyzja, dopuściły się bardzo poważnego naruszenia art. 81 ust. 1 Traktatu WE oraz art. 53 ust. 1 Porozumienia EOG.

Charakter naruszenia

- (12) Kartel stanowił umyślne naruszenie art. 81 ust. 1 Traktatu WE oraz art. 53 ust. 1 Porozumienia EOG. Zdając sobie w pełni sprawę z bezprawności swoich działań uczestnicy porozumeli się, aby stworzyć tajny i zinstytucjonalizowany, niezgodny z prawem plan, mający na celu wyeliminowanie konkurencji pomiędzy dwoma najważniejszymi domami aukcyjnymi dzieł sztuki. Naruszenie to polegało przede wszystkim na praktykach ustalania cen, które same w sobie stanowią najgorszy rodzaj pogwałcenia art. 81 ust. 1 Traktatu WE oraz art. 53 ust. 1 Porozumienia EOG.
- (13) Uzgodnienia kartelowe były planowane, kierowane i wspierane na najwyższych szczeblach zarządu w obu uczestniczących przedsiębiorstwach. Prowadzi to z natury rzeczy do poważnego zakłócenia konkurencji, z wyłączną korzyścią dla uczestników kartelu oraz z dużą szkodą dla klientów.

Skutki naruszenia na terytorium EOG

- (14) Naruszenia dopuściły się dwa najważniejsze przedsiębiorstwa na rynku aukcji dzieł sztuki. Obejmowało ono

transakcje sprzedaży prowadzone przez nie na terytorium EOG i poza nim. Wspólny plan maksymalizacji zysków był realizowany przez oba podmioty. Biorąc pod uwagę udziały rynkowe obu przedsiębiorstw oraz fakt, że porozumienie obejmowało całość sprzedaży prowadzonej przez nie na terytorium EOG, naruszenie miało praktyczne skutki dla rynku EOG.

Wielkość odpowiedniego rynku geograficznego

- (15) Do celów wyznaczenia wagi naruszenia Komisja przyjmuje zatem, że istnienie kartelu miało negatywne skutki na całym terytorium Wspólnoty, a po jego utworzeniu także na całym terytorium EOG.

- (16) Wobec tego Komisja ustala wyjściowy wymiar grzywny dla obu przedsiębiorstw w wysokości 25,2 mln EUR.

Czas trwania naruszenia

- (17) Komisja przyjmuje, że należy uwzględnić okres od dnia 30 kwietnia 1993 r. do dnia 7 lutego 2000 r. Czas trwania naruszenia obejmuje zatem okres 6 lat i 9 miesięcy. W rezultacie naruszenie można uznać za długotrwałe, a zatem wyznaczony wymiar grzywny podlega podwyższeniu o 65 % z tytułu wagi naruszenia.

- (18) Na tej podstawie Komisja ustala podstawowy wymiar grzywny w następującej wysokości:

— Christie's: 41,58 mln EUR,

— Sotheby's: 41,58 mln EUR.

2. Okoliczności obciążające i łagodzące

- (19) Komisja nie uważa, żeby w tej sprawie miały zastosowanie dodatkowe okoliczności obciążające lub łagodzące.

3. Zastosowanie limitu w wysokości 10 % obrotów

- (20) Ponieważ obliczona kwota w przypadku Sotheby's przekracza 10 % światowych obrotów za rok poprzedzający wydanie niniejszej decyzji, podstawowy wymiar grzywny dla Sotheby's będzie ograniczony do 34,05 mln EUR, zgodnie z art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17.

4. Zastosowanie obwieszczenia o łagodzeniu kar z 1996 r. ⁽¹⁾

- (21) Ponieważ wnioski o złagodzenie kar złożono w roku 2000, na podstawie obowiązującego wówczas obwieszczenia o łagodzeniu kar, zastosowanie w sprawie ma obwieszczenie o łagodzeniu kar z 1996 r., a nie zmienione obwieszczenie o łagodzeniu kar przyjęte w roku 2002.

Nienakładanie grzywny lub bardzo poważne zmniejszenie jej wymiaru („Seksja B”)

- (22) Dom aukcyjny Christie's jako pierwszy powiadomił Komisję o istnieniu kartelu oraz przedstawił rozstrzygające dowody, bez których odkrycie kartelu nie byłoby możliwe. W momencie ujawnienia tych informacji Komisja nie wszczęła dochodzenia ani nie była w posiadaniu wystarczających informacji potwierdzających istnienie kartelu. Co więcej, dom aukcyjny Christie's wycofał się z kartelu, powiadamiając Komisję, że nie mają miejsca żadne kontakty z Sotheby's w odniesieniu do zgłoszonego zachowania oraz ogłaszając publicznie nowy system prowizji od sprzedaży zaledwie kilka dni po przedstawieniu dowodów Komisji. Ponadto dom Christie's ciągle współpracował z Komisją, a nie ustalono, żeby przymuszał Sotheby's do uczestnictwa w kartelu ani żeby odgrywał wobec Sotheby's rolę decydującą.

- (23) Komisja uważa, że w związku z powyższym dom aukcyjny Christie's spełnia odpowiednie warunki określone w sekcji B obwieszczenia o łagodzeniu kar.

Poważne zmniejszenie wymiaru grzywny („Seksja D”)

- (24) Komisja zaznacza, że dom aukcyjny Sotheby's w pełni współpracował z nią w toku dochodzenia, dostarczając

jej informacji i dowodów, które w istotny sposób przyczyniły się do ustalenia istnienia naruszenia. Ponadto dom Sotheby's nie kwestionował w istotny sposób faktów, na których Komisja oparła swoje zarzuty, oraz potwierdził istnienie szeregu elementów naruszenia opisanych przez Komisję w niniejszej decyzji.

- (25) W związku z powyższym Sotheby's spełnia warunki pierwszego i drugiego paragrafu sekcji D obwieszczenia.

Decyzja dotycząca zastosowania obwieszczenia o łagodzeniu kar

- (26) Uwzględniając charakter ich współpracy oraz warunki określone w obwieszczeniu o łagodzeniu kar, Komisja postanawia o następującym ograniczeniu wymiaru grzywien nałożonych na adresatów niniejszej decyzji:

— Christie's: o 100 %,

— Sotheby's: o 40 %.

5. Decyzja

- (27) Nakłada się następujące grzywny:

— Christie's International plc: 0 mln EUR

— Sotheby's Holdings Inc.: 20,4 mln EUR

- (28) Wymienione przedsiębiorstwa zobowiązane są niezwłocznie przerwać naruszenie przepisów, o ile nie uczyniły tego do tej pory, a także powstrzymać się od ponownego podejmowania czynów lub zachowań, takich jak stwierdzone w tej sprawie naruszenie przepisów oraz od przyjęcia środków o równoważnych celach lub skutkach.

⁽¹⁾ Obwieszczenie Komisji w sprawie nienakładania lub ograniczenia wysokości grzywien w sprawach karteli (Dz.U. C 207 z 18.7.1996, str. 4).